Ermənistanın multietniklik qorxusu

Bu ölkənin Qərbi Azərbaycan məsələsinə yanaşması onun faşizm siyasəti yürütdüyünü göstərir

Faşizm ideologiyası üzərində qurulan qondarma dövlət olan Ermənistan irqçi siyasətini günümüzə qədər davam etdirir. Milli nifrət zəminində tarixin müxtəlif dönəmlərində azərbaycanlılara qarşı kütləvi deportasiya, qətliam həyata keçirmiş erməni şovinistləri 1980-ci illərin sonlarında yüz minlərlə soydaşımızı tarixi yurdlarından didərgin salaraq hədəflədikləri monoetnik dövlət planlarını başa çatdırıblar.

Birinci prezident Levon Ter-Petrosyandan Robert Köçəryana, Serj Sarkisyana qədər bu qondarma dövlətin başında oturanların hər biri əlləri azərbaycanlıların qanına batmış qatil və faşistlərdir. Tarixi ərazilərindən zor gücü ilə qovulan, min bir zillətə düçar olan qərbi azərbaycanlıların yurdlarına dönməsinə əngəl olan, insan haqlarının, beynəlxalq hüququn tələbi olan bu qayıdışa məkrli don geyindirən Nikol Paşinyan da sələflərindən heç də geri qalmadığını, eyni irqçi siyasəti davam etdirdiyini göstərir.

İrqçi zehniyyət

Baş nazir Nikol Paşinyan hər nə qədər özünü dünyaya "demokratik lider", "sülh göyərçini" kimi sırımağa çalışsa da, görünən dağa bələdçi lazım deyil. Yüz minlərlə azərbaycanlının insan haqlarını heçə sayması, onların qayıdış hüquqlarını təmin etməməsi Paşinyanın da irqçi zehniyyətindən xəbər verir.

Etnik təmizləməyə məruz qalmış qərbi azərbaycanlıların qayıdışına şərait yaratmaq əvəzinə Paşinyan hökuməti bu məsələni guya Azərbaycanın Ermənistana ərazi iddiası kimi qələmə verərək ölkəmizə şər və böhtan atır. Belə ki, bu il yanvarın 23-də dərc etdiyi illik hesabatında Ermənistan Xarici Kəşfiyyat Xidməti Qərbi Azərbaycan mövzusunu hərbi-siyasi risk kateqoriyasına aid edib.

"Etnik təmizləməyə məruz qalmış qərbi azərbaycanlıların beynəlxalq hüquq çərçivəsində sülh yolu ilə, təhlükəsiz şəraitdə və ləyaqətli şəkildə öz evlərinə qayıtmaq arzularını təhlükəsizlik riski kimi təqdim etmək bu haqq işini təhrif etməyə xidmət göstərir və Ermənistanın multietnikliyi özünə təhdid kimi gördüyünü sübuta yetirir. Ermənistanın bu yanaşması onun onilliklərdən bəri yürütdüyü irqçi siyasətinin davam etdiyini göstərir", - deyə Qərbi Azərbaycan İcması məsələ ilə bağlı bəyanat verib.

Bəyanatda həmçinin deyilir: "Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistan hökumətinin irqçi siyasətini sərt şəkildə qınayır və ondan qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququnu təmin etməyi tələb edir".

Tarixin qanlı səhifələri

Azərbaycan xalqı ötən iki əsr ərzində silahlı münaqişələr, işğal, etnik təmizləmə, zorla köçürülmə və soyqırımlardan böyük əziyyət çəkib. Azərbaycanlıların vaxtilə mütləq əksəriyyət təşkil etdiyi indiki Ermənistan ərazisindən tamamilə qovulması 1991-ci ildə başa çatıb. Aparılmış etnik təmizləmə nəticəsində indi həmin ərazidə müstəsna olaraq ermənilər yaşayır. Azərbaycanlılara qarşı törədilmiş etnik təmizləmə əksər hallarda dövlət orqanlarının sistemli fəaliyyəti ilə zorakılıq, soyqırımı, kütləvi qətliam və insanlıq əleyhinə digər cinayətlər və insan hüquqlarının kobud pozulması yolu ilə həyata keçirilib. Bu proses 1905-1906, 1918-1921, 1948-1953 və 1987-1991-ci illərdə xüsusilə şiddətli və amansız olub. Zəngəzur daxil olmaqla azərbaycanlıların üstünlük təşkil etdiyi bir çox bölgələri Ermənistana vermiş və yüz min azərbaycanlının Ermənistandan deportasiyası barədə irqçi qərara imza atmış SSRİ-nin bədnam rəhbəri İosif Stalinin və Ermənistan SSR-in 1987-1991-ci illərdə törətdiyi əməllərin nəticələri hələ də qalmaqdadır.

Ermənistan adlanan ərazidə azərbaycanlılara məxsus olan tarixi və mədəni irs, o cümlədən məscidlər və qəbiristanlıqlar kütləvi şəkildə dağıdılıb, yer adları dəyişdirilib, azərbaycanlılara qarşı sistematik xarakterli irqi ayrı-seçkilik həyata keçirilib.

Faktdır ki, zamanla əzəli torpaqlarımıza hiylə və zorla yiyələnən ermənilər özlərinə saxta tarix uydurmaq üçün həm də qədim toponimlərimizə qənim kəsiliblər. Yer adlarımızı dəyişdirib uydurma erməni adları quraşdırıblar, bəzən isə türk dilində mövcud olan yer adlarını ermənicəyə çeviriblər.

Qərbi Azərbaycan toponimlərinin tarixi faktlarla araşdırılması, qədimdə var olduğu kimi bərpa edilməsi də qarşımızda duran vacib hədəflər sırasındadır.

Bu məsələ artıq beynəlxalq gündəlikdədir

İndiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların tarixi yurdlarına qayıdışının təmin edilməsi məsələsi həm də beynəlxalq gündəlikdə saxlanılır və bu istiqamətdə ardıcıl iş aparılır. Yanvarda yerli televiziya kanallarına müsahibəsində Prezident İlham Əliyev də vurğuladı ki, bu vacibdir. Həm beynəlxalq leksikona, həm beynəlxalq gündəliyə artıq bu məsələ salınmışdır: "Bundan sonra, əlbəttə ki, bizim həm qeyri-hökumət təşkilatlarının, həm dövlətin fəaliyyəti ondan ibarət olacaq ki, qərbi azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarına, orada yaşadıqları kəndlərə, şəhərlərə qayıda bilsinlər və orada yaşasınlar. Bu, bütün beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun olan bir tələbdir".

1989-cu ildən fəaliyyət göstərən Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti İctimai Birliyinin adı 2022-ci ildə dəyişdirilərək Qərbi Azərbaycan İcmasına çevrilib, icmanın yeni nizamnaməsi təsdiq olunub.

Qərbi Azərbaycan İcması "İndiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə, sülh yolu ilə geriyə qayıtmasının təmin edilməsi barədə konsepsiya - Qayıdış konsepsiyası"nı qəbul edib.

Konsepsiyaya görə, icma Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsində, Mülki və Siyasi Hüquqlar üzrə Beynəlxalq Paktda, Qaçqınların Statusuna dair Konvensiyada və digər mühüm beynəlxalq aktlarda təsbit olunmuş geriyə qayıtmaq hüququna əsaslanmaqla indiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların öz yurdlarına qayıtmalarına şərait yaradılmasını və oraya qayıtdıqdan sonra onların fərdi və kollektiv hüquqlarının təmin edilməsini özünün əsas hədəfi kimi bəyan edir.

Soydaşlarımızın yurd həsrəti bitəcək

Ermənistan Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin illik hesabatında qərbi Azərbaycan mövzusunun hərbi-siyasi risk kateqoriyasında verilməsi faktının özü də göstərir ki, İrəvan qərbi azərbaycanlıların beynəlxalq hüquq çərçivəsində tarixi yurdlarına qayıdışına qətiyyən razı deyil. Bu prosesi təhlükəsizlik riski kimi təqdim etməklə manipulyasiyaya əl atan Ermənistanın əsl məqsədi Azərbaycanı "təcavüzkar", regionda təhlükəsizliyə xələl gətirən "aqressor" kimi göstərərək beynəlxalq ictimaiyyətdə çaşqınlıq yaratmaq, diqqətləri əsl həqiqətlərdən yayındırmaqdır. Ancaq bütün bu çirkin cəhdlər faydasızdır. Ermənistana qarşı heç bir ərazi iddiası olmayan Azərbaycan dədə-baba torpaqlarından qovulan yüz minlərlə insanın qayıdış hüququnun beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun şəkildə təminini tələb edəcək. Dövlətimizin tarixi ədalətin bərpasına yönəlmiş qətiyyətli siyasəti Qərbi Azərbaycandan olan soydaşlarımızın da yurd həsrətinə son qoyacaq.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.-2025.- 25 yanvar (№ 16).- S.7.